

PERMIRSIMI GJENETIK I BIMEVE

Të dhëna bazike të lëndës			
Njësia akademike:	Fakulteti Bujqësisë		
Titulli i lëndës:	Përmirësimi gjenetik i bimëve		
Niveli:	Bachelor		
Statusi lëndës:	Obligative		
Viti i studimeve:	Dyte		
Numri i orëve në javë:	2+2		
Vlera në kredi – ECTS:	6		
Koha / lokacioni:	8:30- 10:15/ Fakulteti Bujqësisë,		
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof.Dr. Sali Aliu		
Detajet kontaktuese:	Sali.aliu@uni-pr.edu		
Përshkrimi i lëndës			
Përshkrimi i lëndës	<p>Përmirësimi gjenetik është lëmi shkencore e biologjisë e cila si qëllim kryesor ka krijimin, përmirësimin dhe krijimin e kultivarëve të rië me qëllim të rritjes së rendimentit si në aspektin sasior ashtu edhe cilësor. Lënda kryesisht ka të bëjë me përshkrimin e ligjeve baze të trashëgueshmerisë (gjenetike), ndikimit të faktorëve të jashtëm përfshi ato biotik dhe abiotik, të cilët kanë një impakt shumë të lartë në strukturën gjenetike apo në konstitucion gjenetik të bimës. Përshkrimi si dhe pajisjet teknike për realizim të metodave të cilat aplikohen në krijim të kultivarëve të rinjë. Inbridingun , heterozisin, kultivaret, mirembajtja e tyre..</p>		
Qëllimet e lëndës:	<p>Parimet kryesore të përmirësimit gjenetik të bimëve do të jenë me fokus që të analizohet variabiliteti gjenetik, burimet e këtij variacioni , metodat e krijimit të kultivarëve të rië, përmirësimi i kultivarëve ekzistues , biologjia e bimëve autogame dhe ksenogameve, tiparet sasiorë dhe cilësorë, heritabiliteti, fenotipi dhe gjenotipi, Dizajni i fushave eksperimentale dhe futja e të dhënëve statistikore, interpretimi tyre, inbridingu dhe heterozisi, seleksionimi adaptiv, krijimi i kultivarëve rezistent ndaj sëmundjeve dhe dëmtuesve, mutacionet, apomiksia, poliploidia, hibridizimi, teknikat e hibridizimit etj.</p>		
Rezultatet e pritura të nxënies:	<p>Pritjet janë që studentet të jenë në gjendje të njohin rolin dhe rëndësin e lëndës, metodat, teknikat dhe mjetet cilat nevojiten në programe të përmirësimit gjenetik të bimëve, mutacionet, natyrën e bimëve autogame, ksenogame. Studentet duhet të njohin në tersi procesin e inbridingut dhe të heterozisit.</p>		
Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondojë me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithësej
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime teorike/laboratorike	2	15	30

Punë praktike	2	5	10
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	5	5
Ushtrime në teren	1	8	8
Kollokfiume,seminare	2	2	4
Detyra të shtëpisë	1	10	10
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgaditja përfundimtare për provim	3	4	12
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuiz,provim final)	3	2	6
Projektet,prezentimet ,etj	1	5	5
Totali	15	75	150

Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata dhe ushtrime në kombinim me mësimet interaktive. Verifikimi i dijes do të kryhet me test pas përfundimit të ciklit mësimor. Pas përfundimit të mësimit është i obligueshëm kolokviumi nga pjesa praktike dhe provimi përfundimtarë me goje.
Metodat e vlerësimit:	Vlerësimi i parë: 20% Vlerësimi i dytë: 20% Detyrat e shtëpisë ose angazhime tjera 10% Vijimi i rregullt 10% Provimi final 40% Total 100%

Literatura	
Literatura bazë:	Aliu S.2012. Bazat e permirsimit gjenetik te bimeve,Prishtine, Ligjerata te autorizuara.
Literatura shtesë:	Chahal, Gosal: Principles and procedures of plant breeding. 604 p. Alpha Science, 2002. ISBN: 1-84256-036-X Kukuck, Kobabe, Wenzel: Fundamentals of plant breeding. 236 p. Springer Verlag, 1991. ISBN: 3-540-52109-7 Singh, Dasgupta, Triphati: Hybrid vegetable development. 441 p. Hawarth Press, 20052005 ISBN: 1560221186

Plani i dizajnuar i mësimet:

Java	Ligjerata që do të zhvillohet
<i>Java e parë:</i>	Historia e përmirësimit gjenetike te bimëve . Burimet e variacionit gjenetik , konservimi dhe organizimi i bankes se gjeneve.
<i>Java e dytë:</i>	Baza gjenetike e bimëve . Reprodukimi bimëve, polenzimi dhe pllenimi, mikro dhe makrosporgjeneza,

Java e tretë:	Baza gjenetike e bimëve autogame
Java e katërt:	Baza gjenetike e bimëve ksenogame
Java e pestë:	Burimet e variacionit gjenetik, Rekombinimi gjeneve, mutacionet, transferi i gjenit, variabiliteti somaklonial, transgresionet
Java e gjashtë:	Veçoria, gjenotipi dhe fenotipi
Java e shtatë:	Mënyrat e seleksionimi të bimëve ,Koncepti i krijimit të një kultivari të ri, Metodatat në përmirësimin gjenetik të bimëve.
Java e tetë:	<i>Testi për vlerësues</i>
Java e nëntë:	Trashëgimi i veçorive sasiore dhe cilësore
Java e dhjetë:	Poliploidia
Java e njëmbëdhjetë:	Rëndësia e inbridingut
Java e dymbëdhjetë:	Rëndësia e heterozisit.
Java e trembëdhjetë:	Përmirësimi gjenetik i bazuar në qëndrueshmëri të bimëve , Krijimi i haploideve të dyfishte
Java e katërmëdhjetë:	Koncepti kultivarit dhe legjislacioni
Java e pesëmbëdhjetë:	<i>Testi dytë vlerësues</i>

Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:	
vijim i rregullt në ligjëratat dhe ushtrime	
- rregullat e mirësjelljes si: mbajtja e qetësisë në mësim	
- hyrja në sallë me kohë,	
- shkyçja e telefonave celular	